

travelbook

manufaktura

Łódź

Bezdroża

Mistrzowska **ERGO**
#ochrona **HESTIA**

Autor przewodnika: Adam Warszawski

Redakcja: Katarzyna Humeniuk

Opracowanie kartograficzne: Jan Leja

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beltw2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie II

ISBN: 978-83-283-4518-8

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE ŁODZI	8
INFORMACJE PRAKTYCZNE	13
PRZED WYJAZDEM	14
Wybór czasu podróży	14
Źródła informacji	14
DOJAZD	18
Pociągiem	18
Autobusem	19
Samochodem	19
Samolotem	19
NA MIEJSCU	20
Komunikacja	20
Noclegi	23
Wyżywienie	26
Rozrywka	36
Zakupy	39
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	41
KRAJOZNAWCZE ABC	42
Podstawowe fakty	42
Nazwa miasta	42
Historia	43
▶ Łódzkie rzeki	50
Gwara łódzka	51
ŁÓDŹ	53
ŚRÓDMIEŚCIE	55
PIOTRKOWSKA – NAJWSPANIALSZA Z ULIC	55
Plac Wolności	60
Ulica Andrzeja (Struga)	72
Pałac Juliusza Heinzla	74
OFF Piotrkowska	80
WSCHODNIA CZĘŚĆ ŚRÓDMIEŚCIA	81

Ulica Pomorska	82
Ulica Rewolucji 1905 roku	84
Ulica Włókiennicza	87
Ulica Narutowicza	88
NOWE CENTRUM ŁODZI	93
Łódź Fabryczna	93
EC1	96
POŁUDNIOWA CZĘŚĆ ŚRÓDMIEŚCIA	101
Stajnia jednorozców	102
Piotrkowska 217	103
Archikatedra św. Stanisława Kostki	106
Ulica Tymienieckiego	107
Pałac Steinertów	108
Kościół św. Mateusza	108
Biała Fabryka	109
Skansen	110
Politechnika Łódzka	111
Park im. Michała Klepacza	111
► Miasto murali	114
BAŁUTY	116
ULICAMI NAJSŁYNNIEJSZEJ Z DZIELNIC	117
Stary Rynek	117
Zaginiony kwartał, czyli park Staromiejski	120
Plac Kościelny	121
Park Helenów i park Ocalałych	123
► Litzmannstadt Ghetto	126
Obóz dla dzieci przy ulicy Przemysłowej	129
Cmentarz żydowski	130
Stacja Radegast	131
MANUFAKTURA I STARY CMENTARZ	133
Pałac Izraela Poznańskiego	135
Manufaktura	137
Stary Cmentarz	140
KILKA MNIEJ ZNANYCH MIEJSC	143
STARE POLESIE	149
W LABIRYNCIE KAMIENIC, FABRYK I MURALI	150

Muzeum Tradycji Niepodległościowych	150
Pałac Karola Poznańskiego	153
Pałac Maurycego Poznańskiego	154
Ulica Łąkowa	159
KSIĘŻY MŁYN	161
IMPERIUM SCHEIBLERÓW I GROHMANÓW	162
Wodny Rynek	162
Stary Widzew	162
Pałac Karola Scheiblera	163
Szkoła filmowa	165
Park Źródlika	166
Osiedle robotnicze	170
Przędzalnia Scheiblera	171
Willa Edwarda Herbsta	172
Dawna posiadłość rodziny Grohmanów	173
ZIELONA ŁÓDŹ	176
ZDROWIE	177
Park na Zdrowiu	176
Miejski Ogród Zoologiczny	178
Łódzki Ogród Botaniczny	178
LAS ŁAGIEWNICKI	179
Klasztor i kościół Franciszkanów	180
Kapliczki św. Rocha i św. Antoniego	181
Arturówek	182
RUDA PABIANICKA	183
OKOLICE ŁODZI	191
Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich	192
Łowicz	194
Łęczycza	196
Piotrków Trybunalski	198
Inne ciekawe miejsca w okolicach Łodzi	200
INDEKS	202
AUTOR PRZEWODNIKA	207

Łódź jest z całą pewnością miastem wyjątkowym, jedynym w swoim rodzaju. Nie da się go porównać do żadnego innego miasta w Polsce. Historia Łodzi była nietypowa, dlatego nietypowa jest też jej architektura oraz układ przestrzenny. W krajobrazie miasta możemy podziwiać niezliczone pamiątki po okresie niezwykle gwałtownego rozwoju w 2. poł. XIX i na początku XX wieku. Dawne tereny fabryczne wymieszane są tu z pałacami i willami, które często wznoszono z ogromnym przepychem. Przestrzeń wypełnia niesłychanie wielka liczba kamienic, wśród których znajduje się wiele pięknie odnowionych, jak i całkowicie zaniedbanych. Nie brakuje też terenów zielonych; parków, skwerów czy dawnych ogrodów.

Stereotypowa opinia mówiąca o Łodzi jako o miejscu zaniedbanym, brzydkim, gdzie na ulicach króluje przestępczość i bieda, nie wzięła się oczywiście znikąd. Długie lata katastrofalnych zaniedbań i fatalne skutki przemiany ustrojowej odcisnęły tutaj swoje piętno. Na szczęście, współczesny obraz miasta stopniowo się poprawia. Duża liczba wyremontowanych zabytków, otwarcie nowo wybudowanego Dworca Fabrycznego, bliskość skrzyżowania autostrad A1 i A2 czy inwestycje w polepszenie transportu miejskiego dają spore nadzieje na coraz lepszą sytuację Łodzi w przyszłości.

Poznając „miasto włókniarzy” trudno o obojętność, wśród odwiedzających dominują skrajne opinie. Jedni są oczarowani jego specyficznym, trudnym do opisanego klimatem, jak np.

słynny reżyser David Lynch, który kilka lat temu chciał otworzyć tu studio filmowe. Innych natomiast Łódź zniechęca i nie czują się tutaj dobrze. Różne emocje wobec tego miasta można było zaobserwować już w dawnych latach. Władysław Reymont, tworząc *Ziemię obiecaną* był Łodzią zafascynowany, a jednocześnie przerażony, ukazał ją jako kapitalistycznego, bezwzględного potwora. Natomiast Julian Tuwim, łodzianin, z sentymentem odnosił się do swojego miasta, które miało wpływ na jego twórczość:

*(...) Niech sobie Ganges, Sorrento, Krym
Pod niebo inni wynoszą,
A ja Łódź wołę! Jej brud i dym
Szczęściem mi są i rozkosz.(...)*

W miarę poznawania miasta uczucia odwiedzających bardzo często się zmieniają. Mówi się, że potrzeba czasu, aby to miasto dobrze „zrozumieć” i „poczuć”.

▲ Piotrkowska nocą

Kup książkę

Poleć książkę

Śródmieście

To jedna z pięciu dzielnic Łodzi, położona w centralnej jej części. Pod względem turystycznym jest to najważniejszy obszar w mieście, z największym zagęszczeniem atrakcji oraz zabytków. W Śródmieściu skoncentrowane są także liczne lokale gastronomiczne oraz miejsca związane z kulturą i rozrywką.

W obrębie dzielnicy opisaliśmy trzy trasy spacerowe. Pierwsza skupia się przede wszystkim na słynnej ulicy Piotrkowskiej, druga prowadzi po wschodniej części dzielnicy, w tym w okolicach tzw. Nowego Centrum Łodzi, trzecia dotyczy południowej części Śródmieścia.

Piotrkowska – najwspanialsza z ulic

plac Wolności – Pasaż Róży – kamienica Scheiblerów i kamienica Izraela Senderowicza – Dom Bankowy Wilhelma Landaua – kamienica Dawida Szmulewicza – ulice 6 Sierpnia, Traugutta i Moniuszki – pałac Maksymiliana Goldfedera – kamienica Pod Gutenbergiem – ulica Andrzeja Struga – Esplanada – kamienica Henryka Sachsa – pałac Juliusa Heinzla – pałac Juliusza Kindermanna – OFF Piotrkowska

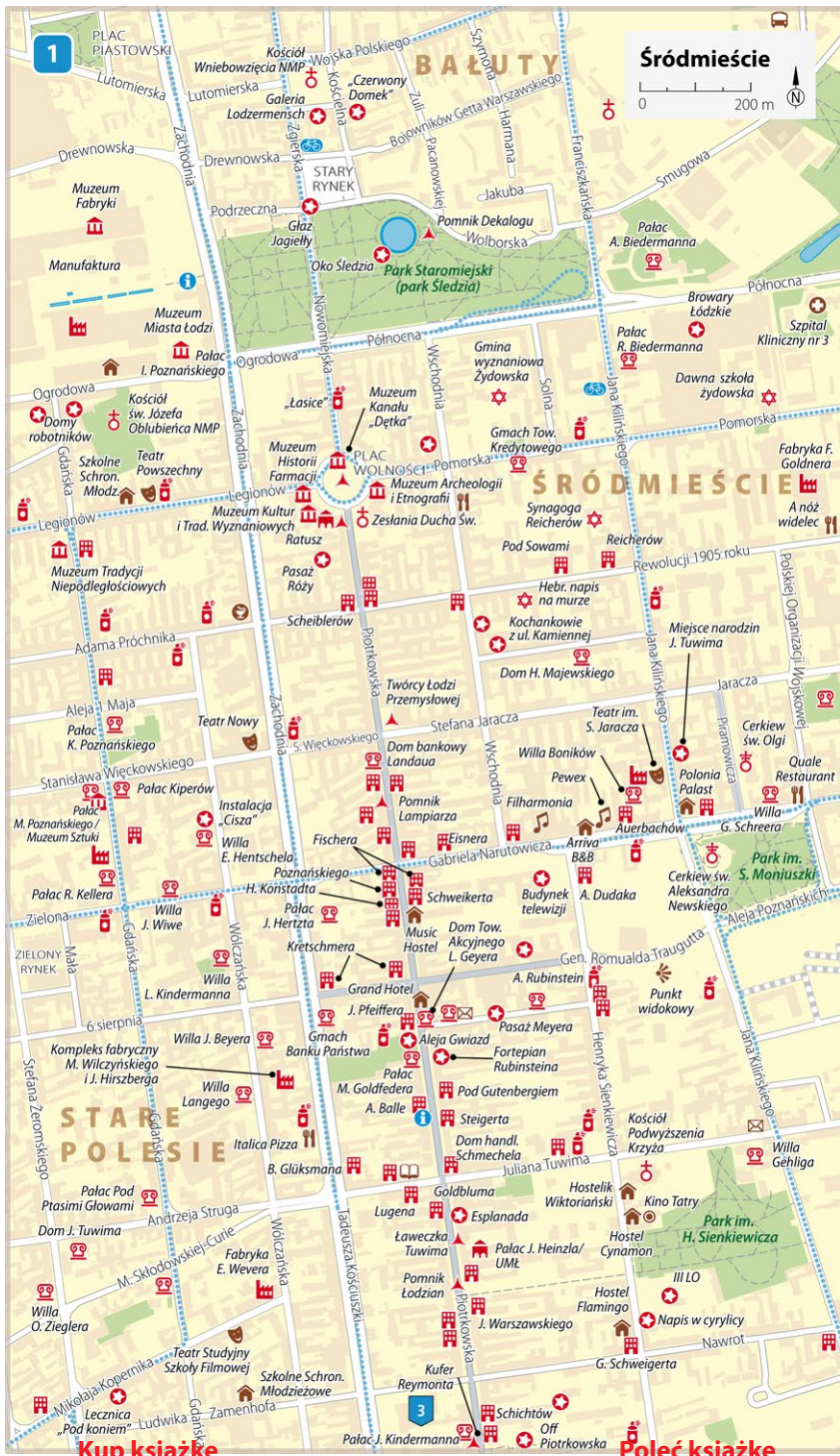
Ulica Piotrkowska wyznacza główną oś miasta, jest jego kręgosłupem oraz sercem. Jest wizytówką Łodzi i jedną z głównych jej atrakcji. Pełni funkcję mieszkalną, handlową oraz usługową. Znajdziemy tu mnóstwo restauracji, kawiarni oraz pubów, w dużej mierze skupia się przy niej życie nocne miasta. Jej długość wynosi ok. 4,2 km, z czego cała północna część to rodzaj deptaka. Pamiątkami po dawnych czasach są liczne zabytkowe kamienice oraz pałace fabrykanckie. Piotrkowska należy do najpiękniejszych ulic w Polsce.

W dawnych czasach przebiegał tędy trakt łączący Piotrków Trybunalski ze

Zgierzem. Na początku XIX wieku Łódź była niewielką osadą i zajmowała teryny na północ od dzisiejszej ulicy Piotrkowskiej. W latach 20. XIX wieku wytyczono nową osadę sukienniczą zwaną Nowym Miastem. Jej głównym placem został Nowy Rynek, dzisiejszy plac Wolności. Uregulowano też kierunek Traktu Piotrkowskiego, od tej pory przebiegał w linii prostej. Rok 1823 przyjmuje się za moment przemianowania go na ulicę Piotrkowską.

W początkowych latach przy ulicy Piotrkowskiej powstały domy i warsztaty rzemieślników: tkaczy, sukienników, płócienników, a także wykańczalnie

Śródmieście

0 200 m

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

tkanin. Okres ten jednak nie trwał zbyt długo, 2. poł. XIX wieku przyniosła gwałtowny rozwój Łodzi i przekształcanie jej w wielką metropolię, przez co ulica Piotrkowska gęsto zapełniła się większymi budynkami.

Nasza trasa obejmuje północny, najbardziej reprezentacyjny odcinek „Pietryny” wraz z początkowymi odcinkami ulic odchodzących na wschód i zachód.

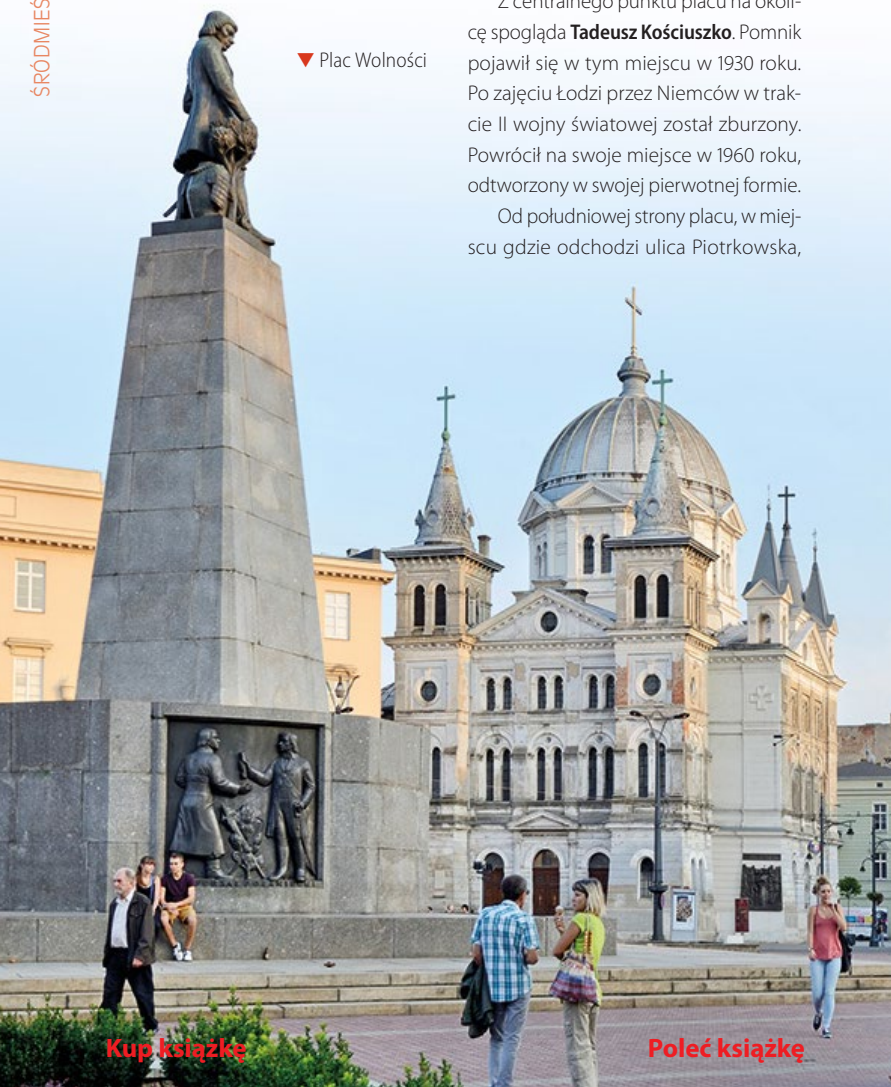
▼ Plac Wolności

Plac Wolności

Trasę zaczynamy na placu Wolności, zwanym dawniej Nowym Rynkiem. W tym miejscu rozpoczyna się słynna ulica Piotrkowska. Plac został wytyczony w 1823 roku na planie ośmiokąta foremnego. Dzięki swojemu położeniu i charakterystycznemu wyglądowi jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych miejsc w mieście.

Z centralnego punktu placu na okolicę spogląda **Tadeusz Kościuszko**. Pomnik pojawił się w tym miejscu w 1930 roku. Po zajęciu Łodzi przez Niemców w trakcie II wojny światowej został zburzony. Powrócił na swoje miejsce w 1960 roku, odtworzony w swojej pierwotnej formie.

Od południowej strony placu, w miejscu gdzie odchodzi ulica Piotrkowska,

znajdują się dwa charakterystyczne zabytki, tworząc coś na kształt bramy wjazdowej. Pierwszy z nich to **ratusz miejski**, jeden z najcenniejszych klasycystycznych zabytków Łodzi. Został wzniesiony w 1827 roku i pełnił swoją funkcję aż do I wojny światowej. Obecnie mieści się w nim Archiwum Państwowe, które w niedalekiej przyszłości ma zostać przeniesione, a zwolnione miejsce ma być przeznaczone na salę ślubów. Drugim z budynków składających się na „bramę wjazdową” jest **kościół Ześłania Ducha Świętego**. Świątynię zbudowano rok później niż ratusz, powstała jako kościół ewangelicki. Dopiero po II wojnie światowej została przejęta przez Kościół katolicki. Początkowo swoim wyglądem przypominała sąsiedni ratusz, jednak pod koniec XIX wieku została znacznie rozbudowana, ze względu na rosnące potrzeby społeczności ewangelickiej.

Dosłownie na pierwszych metrach ulicy Piotrkowskiej, po prawej stronie znajduje się niepozorny, stalowy słup, złożony z płytek o grubości 1 cm. Jest to **obelisk ulicy Piotrkowskiej**. Został zainstalowany w 2008 roku, w celu upamiętnienia ustanowienia ulicy Piotrkowskiej. W momencie powstania obelisk miał 185 cm wysokości, tyle ile lat miała wówczas legendarna ulica. Projekt zakłada dokładanie co roku jednej płytki o grubości 1 cm.

W kamienicy przylegającej do dawnego miejskiego ratusza mieści się **Muzeum Farmacji im. Jana Muszyńskiego** [pl. Wolności 2, www.muzeumfarmacji.eu](http://pl.wolności2.www.muzeumfarmacji.eu); **otwarte: wt. i czw. 9.00–16.00, w pozostałe dni nieczynne; bilet normalny 6 zł, ulgowy 3 zł**. W 1830 roku, w innym miejscu placu powstała pierwsza łódzka apteka, którą 10 lat później przeniesiono do nowo powstałej kamienicy, gdzie

▲ Muzeum Kanału „Dętka”

funkcjonowała przez kolejne dziesiątki lat. W muzeum odtworzono wnętrze apteki z przełomu XIX i XX wieku. Można tu zobaczyć dawne meble apteczne, narzędzia, naczynia, stare wagi oraz moździerz, a także przyrządzić własną miksturę. W tej samej kamienicy funkcjonuje podlegający **Muzeum Miasta Łodzi Oddział Kultur i Tradycji Wyznaniowych** ⓘ pl. Wolności 2, www.muzeum-lodz.pl/pl/oddzia-kultur-i-tradycji-wyznaniowych; otwarte: wt.–pt. 10.00–16.00, nd. 10.00–14.00, pn., sb. – nieczynne; bilet normalny 4 zł, ulgowy 2 zł, w czw. wstęp bezpłatny. Wystawy stałe opowiadają o wielokulturowym rodowodzie miasta oraz o historii Nowego Rynku.

Przy placu Wolności znajduje się także **Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne** ⓘ pl. Wolności 14, www.maie.lodz.pl; otwarte: wt.–nd. 10.00–17.00, pn. nieczynne; bilet normalny 9 zł, ulgowy 6 zł, we wt. wstęp bezpłatny. Muzeum oferuje trzy stałe wystawy: archeologiczną, na

którą składają się głównie eksponaty pochodzące z Polski środkowej, numizmatyczną, prezentującą pieniądze z różnych epok znalezione na terenach naszego kraju, oraz wystawę sztuki ludowej.

W północnej części placu mieści się natomiast bardzo nietypowe **Muzeum Kanału „Dętka”** ⓘ <https://www.muzeum-lodz.pl/muzeum-kanalu-detka>; czynne V–IX czw., pt. 11.00–19.00, sb., nd. 12.00–20.00, pn.–śr. nieczynne, X pt. 10.00–14.00, sb., nd. 14.00–18.00; bilet normalny 6 zł, ulgowy 4 zł, zwiedzanie co pół godziny z przewodnikiem. Muzeum mieści się w podziemnym, owalnym zbiorniku na wodę, zbudowanym w latach 20. ubiegłego stulecia do płukania sieci kanalizacji miejskiej. Rozciągająca się pod ziemią „dętka” ma długość 142 m, można nią obejść cały plac Wolności. W kanale możemy zobaczyć wystawę zdjęć oraz przedmiotów związanych z powstawaniem Łódzkiej sieci kanalizacyjnej.

Na najbliższe lata zapowiedziane jest gruntowne przebudowanie placu

Wolności. Zaplanowano zasadzenie dużej liczby drzew, utworzenie fontanny oraz zlikwidowanie torów tramwajowych i ruchu samochodowego między placem a ulicą Piotrkowską. Dzięki takiemu zabiegowi obie przestrzenie scala się ze sobą. Ponadto przewidziane jest odrestaurowanie znajdujących się tu zabytków, przede wszystkim ratusza oraz kościoła Zesłania Ducha Świętego.

Zanim ruszymy na dobre podziwiać Piotrkowską, możemy zajrzeć na moment na ulicę Nowomiejską, która odchodzi od placu w przeciwnym kierunku. Poza starymi kamienicami, które w większości są niestety w bardzo złym stanie, możemy obejrzeć tu jeden z ciekawszych łódzkich **murali**. Przy ulicy Nowomiejskiej 5 grasują wielkie, czarno-białe łasice (bądź kuny) stworzone przez belgijskiego artystę o pseudonimie ROA.

Zaczynamy w końcu spacer najwspanialszą z ulic. Nie sposób opisać każdą z pięknych kamienic, które się tu znajdują, czy też wymienić wszystkie ciekawostki związane z tutejszymi podwórkami. Z pewnością jedna z najciekawszych niespodzianek czeka na nas pod numerem 3. Sam budynek frontowy ma dość długą historię, bowiem powstał już w latach 50. XIX wieku. Mieścił się tu pierwszy łódzki hotel – Hotel de Pologne. Jednak prawdziwy skarb czeka na nas za bramą, a jest nim **Pasaż Róży**. Ściany podwórka zostały całkowicie pokryte mozaiką stworzoną z tysięcy kawałków szkła. Całość robi niesamowite wrażenie, zarówno w dzień, jak i w nocy. Autorką tego niezwykle oryginalnego projektu jest Joanna Rajkowska, która wraz z grupą studentów Łódzkiej ASP przez dwa lata tworzyła to unikatowe miejsce. Motyw kwiatu róży, który pojawia się tu

▲ Łasice z ulicy Nowomiejskiej

Kup książkę

Poleć książkę

▲ Pasaż Róża

wielokrotnie, jest nawiązaniem do choroby jaką przeżyła córka autorki o imieniu Róża. Dziewczynka utraciła wzrok, lecz szczęśliwie wróciła do zdrowia. Wieczorami brama wejściowa na podwórkę często bywa zamknięta. W takiej sytuacji możemy spróbować wejść od strony ulicy Zachodniej 54, przy której znajduje się często otwarta furtka.

Idąc dalej, mijamy kolejne ciekawe kamienice. Warto przyglądać się detalom architektonicznym oraz wchodzić w otwarte podwórka, gdyż na każdym kroku czeka na nas coś ciekawego. Na rogu ulic Piotrkowskiej i Próchnika znajduje się jeden z najokazalszych budynków w centrum miasta. Monumentalna **kamienica Scheiblerów** powstała w 1882 roku w stylu neorenesansowym. Mieścił się tu główny skład wyrobów z fabryki słynnego przedsiębiorcy. Budynek został wzniesiony z wielkim rozmachem, a jego największą ozdobą jest

ośmioboczna kopuła zakończona masztem. Po drugiej stronie ulicy znajduje się nieco młodsza, lecz równie wspaniała

▲ Kamienica Scheiblerów

Kup książkę

Poleć książkę

kamienica Izraela Senderowicza. Elewacja zabytku zachwyca bogactwem i różnorodnością formy. Możemy tu dostrzec elementy neoromańskie, neorenesansowe oraz neogotyckie. Narożnik kamienicy zdobi imponujący wykusz zakończony dekoracyjnym hełmem. Godna uwagi jest także znajdująca się po sąsiedzku (nr 10) **kamienica Józefa Monitza.**

Gdy dotrzemy do kolejnego skrzyżowania, po lewej stronie ujrzymy stół, a przy nim trzech wielkich łódzkich fabrykantów: Karola Scheiblera, Izraela Poznańskiego oraz Henryka Grohmana. Jest to pomnik **Twórcy Łodzi Przemysłowej**, będący częścią **Galerii Wielkich Łódzian**, czyli zespołu pomników umiejscowionych przy ulicy Piotrkowskiej. Przy stole znajdują się wolne miejsca, tak więc możemy dołączyć do dyskusji z fabrykantami.

Na narożnej kamienicy pod numerem 34, na wysokości pierwszego piętra

znajduje się dziwnie wyglądająca budka. Jest to odtworzona w 2006 roku tzw. **budka milicjanta**, którą pierwotnie zamontowano na budynku w 1951 roku; służyła ona jako miejsce kierowania ruchem (dawniej ulica Piotrkowska była dopuszczona do ruchu samochodowego).

Południowo-zachodni róg tego skrzyżowania, czyli budynek przy ulicy Piotrkowskiej 29, to dawny **Dom Bankowy Wilhelma Landaua**. Jest to kolejny imponujący obiekt na naszej trasie. Budynek charakteryzuje się secesyjnymi detalami dekoracyjnymi występującymi w sąsiedztwie elementów neobarokowych. Tuż obok, pod numerem 31 mieści się **kamienica Dyszkina**, neorenesansowa, bogato zdobiona, z charakterystycznym wykuszem o nietypowym kształcie.

Zaglądając w podwórka między ulicami Więckowskiego i Zieloną, zauważymy

▲ Pomnik Twórcy Łodzi Przemysłowej

▲ Pomnik Lampiarza

ich nietypowe, **ukośne ułożenie** względem osi ulicy. Jest to pozostałość po terenach rolniczych i granicy dawnych miedz, a zarazem świadectwo szybkiego rozwoju miasta w XIX wieku. Jedną z kamienic frontowych na tym odcinku to imponująca, pięciokondygnacyjna **kamienica Dawida Szmulewicza** (nr 37), którą zdobi bogata ornamentyka secesyjna. Przed tym budynkiem znajduje się zaliczany do Galerii Wielkich Łódzian **pomnik Lampiarza**, odsłonięty z okazji 100. rocznicy powstania pierwszej elektrowni w Łodzi.

Po drugiej stronie ulicy, przy Piotrkowskiej 40, w podwórku zachowała się **kuczka**, rodzaj drewnianej dobudówki służącej do obchodów żydowskiego święta Sukkot. Tradycja ta nawiązuje do ucieczki z Egiptu do Ziemi Obiecanej, podczas której lud Izraela mieszkał w szałasach i innych prowizorycznych schronieniach. Obecnie w Łodzi znajduje się jeszcze około 20 takich obiektów, mieszczą się m.in. przy ulicy Piotrkowskiej 6 oraz 88. Więcej o najróżniejszych ciekawostkach związanych z podwórkami „Pietryny” przeczytamy w książce

Więckowskiego 8

W kierunku Starego Polesia odchodzi od Piotrkowskiej ulica Więckowskiego. Ciekawym doświadczeniem może być wizyta na **podwórku pod numerem 8**. Stan techniczny tego miejsca jest wprost katastrofalny, lecz część lokali jest wciąż zamieszkała. W głębi podwórka uwagę zwracają drewniane przejścia pomiędzy budynkami. Wizyta w tym miejscu to przygnębiające, lecz jednocześnie ciekawe doświadczenie. W niedalekiej przeszłości planowany jest remont podwórka, więc jego „klimat” z pewnością zniknie.

Joanny Orzechowskiej *Podwórka Piotrkowskiej. Przewodnik*.

Kolejny interesujący secesyjny budynek, **kamienica Oszera Kona**, mieści się przy ulicy Piotrkowskiej 43. Warto też zwrócić uwagę na narożną kamienicę pod nr. 52 oraz kolejną, znajdującą się przy ulicy Narutowicza 6. Obie należały do rodziny Eisnerów, w drugiej z nich znajduje się apteka, która funkcjonuje nieprzerwanie od 1895 roku.

Przedłużeniem ulicy Narutowicza w kierunku zachodnim jest ulica Zielona. Przy skrzyżowaniu alei Kościuszki z Zieloną mieści się widoczna z daleka **kamienica M. Pinkusa i J. Lende**. Budynek wzniesiono z wielkim rozmachem, zarówno jeśli chodzi o jego wielkość, jak i zdobienia. Eklektyczna kamienica z końca XIX wieku wyróżnia się m.in. mansardowym dachem z narożnym, zdobionym hełmem.

Pusty plac po przeciwnej stronie alei Kościuszki to miejsce, w którym stała

Kup książkę

Poleć książkę

Woonerf – podwórzec miejski

Ulica **6 Sierpnia** na odcinku między Piotrkowską a aleją Kościuszki została przekształcona w woonerf. Pojęcie to wywodzi się z Holandii i oznacza ulicę, na której położono nacisk na znaczne ograniczenie ruchu samochodowego, oddając przestrzeń pieszym i rowerzystom. Wjazd autem na takie uliczki jest dalej możliwy, lecz poruszanie się po nich jest mocno utrudnione z powodu niejednoznacznego podziału przestrzeni na jezdnię i chodniki, oraz w wyniku wykorzystania elementów małej architektury. Idea woonerfu przypadła Łodzianom do gustu, a ulica 6 Sierpnia znacznie ożyła po przebudowie. Stała się swego rodzaju rozszerzeniem Piotrkowskiej, a tutejsze lokale gastronomiczne często przeżywają wręcz obłączenie. W efekcie ulice **Piramowicza** oraz **Traugutta** (przedłużenie ul. 6 Sierpnia) również zostały przekształcone w woonerfy, zwane inaczej podwórcami miejskimi. W planach na przyszłe lata jest utworzenie w mieście kilku kolejnych stref ograniczonego ruchu.

Wielka Synagoga, jedna z najwspanialszych budowli przedwojennej Łodzi. W 1939 roku została przez Niemców spalona, a następnie rozebrana. Z synagogą sąsiedował neorenesansowy **pałac Jakuba Herta**, który w międzywojniu zyskał cechy modernistyczne.

Wracamy na ulicę Piotrkowską. Minąwszy skrzyżowanie z Zieloną i Narutowicza wkraczamy na odcinek, na którym zagęszczenie wspaniałych kamienic staje się imponujące. Zdecydowana większość budynków zasługuje na uwagę, jak np. **kamienice Fischera** (pierwsze po

▲ Kamienica M. Pinkusa i J. Lende

▲ Skład towarów fabryki Izraela Poznańskiego

obydwu stronach Piotrkowskiej), **kamienica Roberta Schweikerta** (nr 56), czy dawny **skład towarów fabryki Izraela Poznańskiego** (nr 51). Ostatnia z wymienionych budowli została wzniesiona w stylu nawiązującym do wczesnego baroku, zaś charakterystyczną jej cechą jest elewacja z czerwonej cegły. Kolejne wspaniałe kamienice mieszczą się pod numerami 53 i 55, a także na skrzyżowaniu z ulicą 6 Sierpnia. Ta ostatnia, to powstała w 1870 roku, w stylu neoklasy-cystycznym, **kamienica Karola Kretschmera**. Ten sam właściciel posiadał również **kamienicę** przy ulicy 6 Sierpnia 5, gdzie w podwórku do dziś zachowała się żydowska kuczka.

Nieopodal znajduje się słynny **hotel Grand**. Wprawdzie najlepsze lata ma już za sobą (bądź czeka na ich powrót), lecz wciąż wielu znamienitych gości przyjeżdżających do Łodzi decyduje się na nocleg w tym miejscu. Hotel działa nieprzerwanie od 1888 roku. Na tym odcinku Piotrkowskiej znajduje się także **Aleja Gwiazd** wyróżniająca najbardziej osobistości polskiego filmu. Po wschodniej stronie ulicy znajdują się wmurowane w chodnik mościeżne

gwiazdy reżyserów i operatorów, natomiast po zachodniej znajdziemy nazwiska słynnych aktorów.

Ulica Moniuszki

Krótką **ulicą Moniuszki**, biegnącą między Piotrkowską a Sienkiewicza, była pierwotnie prywatnym pasażem łódzkiego fabrykanta Ludwika Meyera. W latach 80. XIX wieku wznosił on przy niej zespół neorenesansowych willi, licząc na przenosiny stolicy guberni z Piotrkowa Trybunalskiego do Łodzi i możliwość wynajęcia wspaniałych budowli carskim władzom. Domy budowane były w najwyższym standardzie, doprowadzona była do nich woda i gaz, natomiast jezdnię wyłożono drewnem, w celu tłumienia hałasu. Informacje o przenosinach stolicy guberni jednak nie potwierdziły się, przez co Meyer był zmuszony wynajmować wille prywatnym przedstawicielom łódzkiej elity, a następnie zaczął wyprzedawać swoje rezydencje.

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Łódź

to na turystycznej mapie Polski niemal *terra incognita*. Dawna wielokulturowa stolica włókiennictwa w Królestwie Polskim, rozślawniona przez Reymonta „ziemia obiecana” Niemców, Polaków, Żydów i Rosjan, jest dziś miastem coraz bardziej świadomym swojej tożsamości, z powodzeniem rewitalizowanym i piękniejącym, odkrywaniem na nowo przez miłośników historii, zasilanym przez żywy krwioobieg kultury i mnożące się inicjatywy obywatelskie, miastem modnym. Łódź z pewnością olśni i zaskoczy każdego, kto zapragnie poznać ją lepiej.

Unikatowe **zespoły pofabryczne**

Pałace i wille przemysłowców

Zabytkowe **kamienice**

Ciekawe **założenia urbanistyczne**

Dziedzictwo czterech kultur

Żywiłowy **folklor miejski**

 Bezdroża

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900

0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Hellon SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebookpoint

ISBN 978-83-283-4518-8

9 788328 345188

Cena 26,90 zł